



Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA OBRAZOVANJA I ODGOJA

PROBNI ZAVRŠNI ISPIT

školska 2016/2017. godina

TEST

BOSANSKI JEZIK

UPUTSTVO ZA RAD

- Test sadrži **20 zadataka** koje treba riješiti za **120 minuta**.
- Svaki zadatak pažljivo pročitaj, razmisli o tome šta se u zadatku traži i o načinu na koji treba da ga riješiš (zaokruživanje, povezivanje, podvlačenje, dopisivanje i drugo).
- Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, gramatički i pravopisno ispravni.
- Kada rješavaš zadatke u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek koristi pune nazive; skraćenice nisu dozvoljene (npr. treba napisati imenica, a ne im. ili lokativ, a ne lok. i slično).
- Popuni test hemijskom olovkom (tokom rada možeš da koristiš grafitnu olovku i gumicu).
- Odgovori napisani **hemijskom olovkom** ne smiju se precrtavati niti ispravljati.
- Odgovor koji je napisan samo grafitnom olovkom neće biti priznat.
- U kvadrat koji se nalazi sa desne strane zadatka nemoj ništa upisivati. To je prostor u koji će pregledači upisati broj bodova. Na ovoj i posljednjoj strani također nemoj ništa upisivati.
- Ako završiš ranije, predaj test i tiho izađi da ne bi ometao rad drugih.

Želimo ti mnogo uspjeha u radu!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.

1. Pročitaj odlomke i za svaki odredi da li je u njemu zastupljen književni ili narodni jezik.

a) „Bogom brate, svatov' starišina,
ustavi mi konje uza dvora,
da darujem sirotice moje!”
Ustaviše konje uza dvora.
Svoju dicu l'jepo darovala:
svakom sinku nože pozlaćene,
svakoj ćeri čohu do poljane;
a malome u bešici sinku,
njemu šalje u bošči haljine.

b) Mamica je skrckala nekoliko oraha, ali je jezgro držala u ruci, pa je klekla i pružila ruku golubovima da vidi hoće li jesti iz njene ruke. Među njima nastade veliko komešanje jer su željeli ono što je mamica držala u ruci, ali nisu bili sigurni da će to dobiti.

2. Dopiši odgovarajuće riječi u kojima ćeš pravilno upotrijebiti reflekske glasa *jata*: -je/-ije.

lepa –
sveća –
strela –
rečnik –
sećanje –
svetla –
vetar –
retka –

3. Napiši imenicu *vrabac* u traženom padežnom obliku i odredi koje su se glasovne promjene izvršile u tom obliku.

a) genitiv jednine _____

glasovna promjena _____

b) genitiv množine _____

glasovna promjena _____

4. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak i odgovori na zahtjev ispod teksta.

Mati je bila umorna i gladna i nije kupila jutros hljeb samo da desetica ostane cijela. Noge su je boljale i kašljala je; lice joj je bilo suho, obrazi upali. Hodala je sporo ulicom gore-dolje i gledala u prozore koji su blještali kao da su pozlaćeni.

U školi je zazvonilo; zvono je dugo, onda je nestao žamor i graja. Kroz velika vrata je nagnula gomila đaka; najprije oni mali iz nižih razreda – kričali su i jurili se po trgu; za njima veći đaci – išli su ozbiljno i ponosito.

Izašao je Jože u gomili veselih drugova.

On opazi majku – seljačku pregaču sa zelenim ružama, visoke blatnjave čizme, crvenu haljinu, na glavi šareni rubac svezan odostrag, veliki zavežljaj i nezgrapni kišobran.

„Je li to tvoja majka“, upita ga drug?

„Ne – nije to moja majka!“, odgovorio je Joža.

Zaokruži broj ispred naziva književnog djela čiji si odlomak pročitao.

1. *Djetinjstvo*

2. *Zastidio se majke*

3. *Duga*

4. *Roman o sreći*

5. Pročitaj odlomke iz književnih djela. Na osnovu datih stilskih odlika, odredi da li odlomak pripada narodnoj ili autorskoj književnosti.

1. Kazao je da se tamo uči o svemu na svijetu i naveo da se uči, naprimjer, kako se koja riječ pravilno izgovara, radi tačnijeg izražavanja i uspješnijeg sporazumijevanja sa drugima, a uči se i jedan od stranih jezika, da bi se moglo razgovarati i sa ljudima iz drugih zemalja. Kazao da se saznaje, isto, kolika su prostranstva na zemlji i koliko bogatstva i ljepote ima na njoj. Sve što se sa najvišeg brda može okom obuhvatiti – samo je busenčić prema cijelu zemljinu šaru, objasnio je pri tom. A kolika je tek vasiona! Sva zemlja je zrnice praha prema njoj – eto kolika je. A u školi se, kazao je, uči da se otvore oči, da se ne pređe žmureći kroz svijet.

Ovaj odlomak pripada _____ književnosti.

2. Sađe Mujo u novu čaršiju,

Pa on kupi dva kangala zlata

I meće ih sebi u njedarca.

Najprè ode svoje majke dvoru,

S daleka ga ugledala majka,

A još dalje pred' nj išetala

I još ljepše njemu besjedila:

– Blago meni, eto moga sina!

Ovaj odlomak pripada _____ književnosti.

6. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak i odgovori na zahtjev ispod teksta.

Svako u Grinal Bridžu poznao je Lesi Sama Karakloa. Moglo bi se mirno reći da je ona bila najpoznatije pseto u selu. Iz tri razloga. Prvo, gotovo svaki čovjek u selu morao se složiti s tim da je ona najljepši primjerak ovčarskog psa koga je iko dotada vidio.

A to je zaista bilo laskavo za Grinal Bridž, jer su u tom mjestu Jorkširske pokrajine, više nego u ma kom drugom mjestu na svijetu – pse smatrali za prave vladare. Izgleda da se u tom turobnom dijelu sjeverne Engleske psi gaje uspješnije nego igdje. Oštra klima toga kraja sa čestim vjetrovima praćenim hladnim kišama koji brišu preko močvarnih visoravni, utiče snažno na bujnost dlake pasa i čini ih veoma otpornim i jakim, kao što, uostalom, čini jakim i otpornim i ljude koji tamo žive.

Tamošnji ljudi vole pse i vješti su u njihovom odgajanju. Možete otići u bilo koje od stotinu tih rudarskih mjesta ove najveće engleske pokrajine i vidjet ćete kako za skromno obučanim radnicima kaskaju psi tako fine i aristokratske pasmine, da bi im pozavidjeli i najbogatiji ljudi na svijetu.

Grinal Bridž je mjesto kao i svako drugo jorkširsko selo. Njegovi stanovnici umjeli su da razumiju pse i da ih vole; bilo ih je mnogo lijepih koji su, kao što rekosmo, kaskali za svojim gospodarima; ali je, pri tom, opšte mišljenje bilo ovo: ako je ikad postajalo ljepše pseto od ove keruše Sama Karakloa – odgajene u Grinal Bridžu – onda je to, zaista, moralo biti davno prije njihovog dolaska na svijet.

Zašto je Lesi bila najpoznatije pseto u selu? Navedi prvi razlog.

7. U navedenim rečenicama podvuci riječi koje bi trebalo pisati velikim početnim slovom.

jedan od najboljih bosanskohercegovačkih pjesnika mehmedalija mak dizdar rođen je 1917. u stocu, u bosni i hercegovini. punu pjesničku zrelost potvrdio je pjesničkom zbirkom „kameni spavač“, a nešto kasnije i zbirkom „modra rijeka“.

8. Pored svakog primjera iz navedenih književnih djela napiši kom književnom rodu pripada (epici, lirici ili drami)

1.

HASANAGINICA: Majko!

MAJKA: Ne plači, ćerco! Grehota je plakati.

HASANAGINICA: Što ću?

MAJKA: Na nama je da sve podnesemo. Poslušaj brata kako bi i svog babu poslušala.

HASANAGINICA: Majko, bojim se da neću biti kadra, bojim se da neću podnijeti kada budem prolazila mimo doma i dječice.

(Hasanaginica, Alija Isaković)

2.

Ferman dođe iz Stambola,
Bujruntija iz Travnika,
Baš u šeher-Sarajevo,
I na ruke Dizdar-agi,
Da hvataju dva Morića,
Dva Morića, dva pašića,

(*Smrt braće Morića*)

3.

Zvijezde trepću
Neizmjerjem čuda
Zvonkih visina.
Ali ja neću
poći nikuda.
Meni je za sreću
Dovoljna tvoja blizina.

(*Harfa, Mirsad Bećirbašić*)



9. Pročitaj kraći tekst o drevnom gradu Babilonu. Odgovori na zadatak ispod teksta.

Babilon je drevni, uništen grad u Mezopotamiji. Bio je smješten na objema obalama rijeke Eufrat i u svoje vrijeme bio je najveći grad na svijetu. Nalazio se blizu današnjeg grada Al Hilaha u Iraku, južno od Bagdada. Babilon je bio glavni grad Babilonskog carstva i jedan od najstarijih i najpoznatijih kulturnih, političkih i trgovačkih centara u antičkom svijetu. Ime mu potječe od akadске riječi babilu, što znači „božja kapija“.

Grad su osnovali Sumerani u četvrtom mileniju p. n. e., a prvi put se spominje na pločici Sargona Akadskog iz 24. vijeka p. n. e. kada je Sargon Akadski proglasio Babilon prestonicom svoje države. Tokom narednih nekoliko vijekova važnost grada i broj stanovnika bili su manji. Grad dobija opet važnost u 18. vijeku p. n. e. kada postaje glavni grad Hamurabijevog carstva. Od tog trenutka grad Babilon postaje glavni grad Babilonije.

Zaokruži slovo ispred tačne tvrdnje.

- a) Babilon je u svoje vrijeme bio najveći grad na svijetu jer se nalazio na dvijema obalama rijeke Eufrat.
- b) Osnovali su ga Sumerani u 4. vijeku p.n.e.
- c) Babilon nikda nije postao glavni grad Babilonije.



- 10.** U tabeli su navedene tvrdnje vezane za Povelju Kulina bana. Upiši slovo T pored tvrdnje za koju smatraš da je tačna, a N pored tvrdnje za koju smatraš da je netačna.

Povelja Kulina bana je prvi datirani spomenik.	
Povelja Kulina bana je napisana na bosanskom jeziku.	
Povelja Kulina bana je napisana glagoljicom.	
Povelja Kulina bana je napisana bosančicom.	
Povelja Kulina bana je napisana 29. avgusta 1189. godine.	
Povelja Kulina bana je napisana 1. juna 1856. godine.	

- 11.** A. Upiši tačne odgovore pod b) i c).

Iz praslavenske jezičke zajednice razvijaju se tri grupe slavenskih jezika:

a) isočnoslavenska

b) _____

c) _____

B. Iz koje grupe slavenskih jezika potječe bosanski jezik? Tačan odgovor upiši na liniji ispod pitanja.

- 12.** Pročitaj sljedeći tekst i odredi kojim je stilom napisan (administrativnim, naučnim, književnoumjetničkim, novinarskim, razgovornim).

KOMPARACIJA dolazi od latinske riječi *comparare* što znaci 'kompariranje', 'gradacija' pridjeva i priloga. To je promjena opisnih pridjeva, te opisnih i količinskih priloga, odnosno isticanje ovih riječi po jačini (intenzitetu). Imamo pozitiv, komparativ i superlativ, s tim što je pozitiv osnovni stepen komparacije, pa se zato kaže da imamo dva komparativna stepena, tj. komparativ i superlativ, pri čemu je komparativ prvi poredbeni stepen.

Stil: _____

13. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak. Odredi kojem književnom rodu i kojoj književnoj vrsti pripada djelo čiji si odlomak pročitao.

IRINA: Zašto ćutite, Aleksandre Ignjatijeviču?

VERŠININ: Ne znam, pije mi se čaj. Pola života za čašu čaja! Od jutros nisam ništa okusio...

ČEBUTIKIN: Irina Sergejevna!

IRINA: Šta želite?

ČEBUTIKIN: Izvolite ovamo. (Irina dolazi i sjeda za sto). Ja bez vas ne mogu. (Irina otvara pasijans)

VERŠININ: Šta da radimo? Kad nam ne daju čaja, hajdete bar da filozofiramo.

TUZENBAH: Hajdete. O čemu?

VERŠININ: O čemu? Hajde da sanjamo... naprimjer, o životu kakav će biti poslije nas, kroz dvjesta ili trista godina.

a) Književni rod: _____

b) Književna vrsta: _____

14. Zaokruži slovo ispred tačnih tvrdnji.

a. U autobiografiji pisac piše o svom životu i događajima u kojima aktivno učestvuje ili je posmatrač.

b. Dnevnici se pišu na osnovu sjećanja, sa jedne vremenske distance.

c. U biografijama pisci pišu o životu drugih ljudi, na osnovu podataka kojima raspolažu.

d. Autobiografije se uvijek pišu u trećem licu.

15. Pravilno prepisi poruku koju je jedan Omer poslao svom drugu Irfanu.

Irfane, ne mammo povjerenja u tebe i nevjerujemo ti, jer si nas slagao nekoliko puta. Ne moj slučajno da nedodeš. Ako budeš zakasnio, ne ćemo te čekati.

16. Razmisli o značenjima datih izraza i linijama ih poveži sa njihovim značenjima:

zagrijati stolicu

ćutati

presipati iz šupljeg u prazno

vrijedno se posvetiti poslu

držati jezik za zubima

raditi uzaludan posao

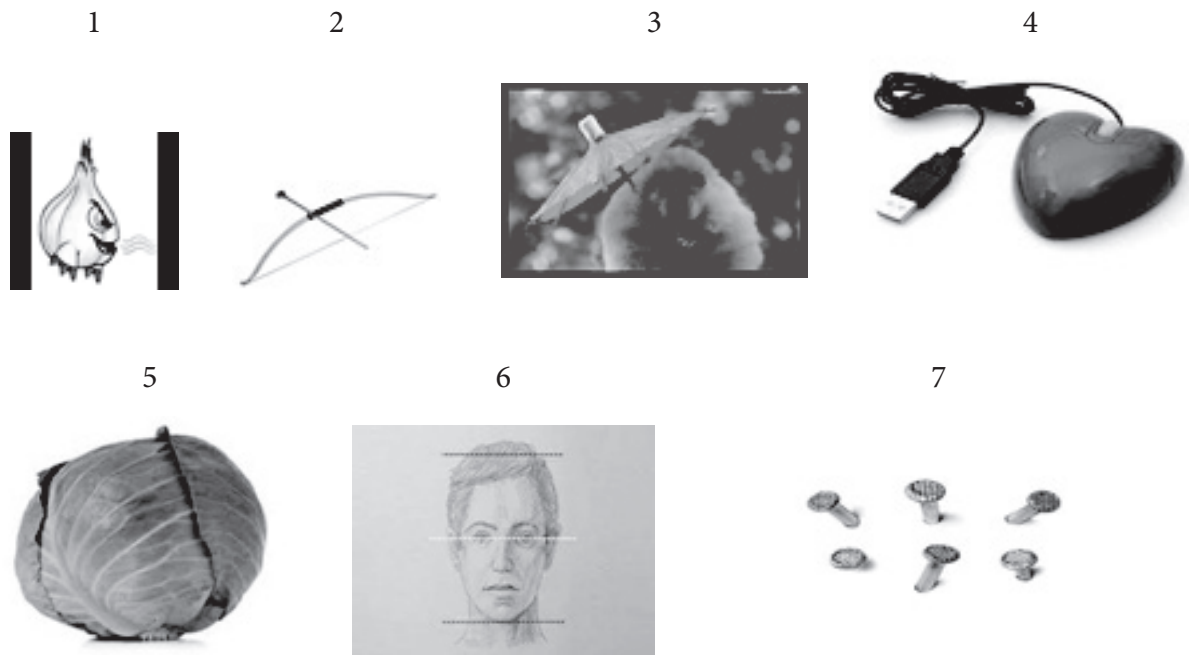
ispravljati krive drine

pobjeći od nečeg

uhvatiti maglu

popravljati tuđe greške

17. Posmatraj date ilustracije i zaključi koje od njih ilustruju homonimiju, a koji polisemiju.



Ilustracije 1 i 2 i 3 i 4 ilustruju _____

Ilustracije 5, 6 i 7 ilustruju _____

18. Koristeći stečena znanja o pravilu akcentiranja, u tabeli ispod pitanja upiši T pored tvrdnje koja je tačna, a N pored tvrdnje koja je netačna.

Pravila akcentiranja (tvrdnje)	T	N
Akcent u bosanskom jeziku je slobodan, ali ne može stajati na posljednjem slogu.		
Silazni akcenti mogu stajati na posljednjem slogu.		
Silazni akcenti mogu stajati samo na prvom slogu.		
Uzlazni akcenti mogu stajati na svim slogovima, osim na zadnjem.		
Uzlazni akcenti mogu stajati samo na unutrašnjem slogu.		
Jednosložne riječi imaju samo uzlazne akcente.		
Jednosložne riječi imaju samo silazne akcente.		

19. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Ljubavna poezija u divanskoj književnosti nalazi se u formi:

- a) gazela
- b) kaside
- c) ilahije

- 20.** Pažljivo pročitaj odlomak pripovijetke *Desetica* Ivana Cankara, pa odgovori na zahtjeve ispod teksta.

U deset, za vrijeme odmora, svi su ustali i otišli da kupe kobasice kod vratara ili da se jure po dvorištu. Ja nisam znao kuda bih. Stisnulo me je u srcu što sam sam, sasvim sam. Najradije bih zavrištao iako sam bio dijete: „Bože, daj da umrem!“

Priđe mi jedan drug i reče:

- Ej, ti, ima za tebe pismo!

I zaista, na tabli je bilo napisano moje ime.

Kao starac, teška koraka, uputio sam se vrataru.

Kad sam pismo dobio, ruke su mi drhtale, te sam se sakrio kod prozora da to sveto ime ne vidi nijedno nedostojno oko. Slova velika, draga, nespretna, otkrivala su materinu ruku. Otvarao sam ga polahko, a u srcu mi je bilo čudno, i veselo i tužno. Tamo su opet bila ona velika, teška, nespretna slova: „Dragi sine!“ Jer mati je tek od nas djece naučila da piše: da se ne sramoti. Kad sam otvorio pismo, zazvečalo je na podu; sagnuo sam se i uzeo; bila je to desetica.

Ona tanka, izlizana, srebrna desetica, kakvih već odavno nema. Kad sam je uzeo u ruku, kao da me je obuzela milost Božija. Sve je u meni ustreptalo, podiglo me uvis kao u plamenu ljubavi. Vidio sam onu dragu, uvelu, drhtavu ruku koja je među prstima držala posljednju deseticu, te je, naposljetku, spustila u pismo. Jer, desetica je bila posljednja, znao sam kao da je to na njoj bilo napisano.

Sakrio sam se sasvim u ugao da ne bi niko vidio. Iz srca, iz grudi, iz cijelog tijela provalio je plač i tresao me kao u groznici. Ali kada sam se stepenicama vraćao u učionicu, bio sam ozaren, sav sam blistao. Iz daljine je majka osjetila moj bol i sa smiješkom me milo pogledala, kao što to samo sunce može učiniti. I gle čuda nebeskog – zaista su se razišli oblaci i veselo sunce je zasijalo kroz prozor.

Majke više nema, a ni onih starih desetica, i dani su sada mračni i prazni sve do noći.

Sastavi kraći tekst o osjećanjima koje je dječak doživio u ovom odlomku, pritom vodi računa da rečenice budu jasne, razumljive i pravopisno tačne.



Rezultat na testu iz bosanskoga jezika

Napomena: Učenici NE popunjavaju ovu stranu!

Ukupan rezultat na testu
(od 0 do 20)

		,	
--	--	---	--

Komisija:

1. _____

2. _____

3. _____

Kontrolor:

4. _____

Rezultat na nivou zadatka

Broj zadatka	Nepopunjeni	0 bodova	0,5 bodova	1 bod
1.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
6.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
8.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
9.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
10.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
11.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
12.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
13.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
14.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
15.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
16.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
17.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
18.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
19.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
20.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Upišite ✘ na odgovarajuće mjesto.

Škola	
Mjesto	
Prezime i ime učenika	